

Povara Recunoștinței

O veche istorioară spune că Binefacerea și Recunoștința, ajunse față în față în rai, au exclamat într-un glas: "Ce curios! Pe pământ nu ne-am întâlnit!"

Este, firește, o simplă istorioară, care însă, din păcate, conține mult adevăr: Binefacerea și Recunoștința s-au întâlnit pe pământ atât de rar încât, ajunse în rai, au avut dreptul să considere că nici nu s-au cunoscut. M-am întrebat de multe ori și mă întreb și astăzi: "De ce?" Am crezut la început că este vorba de o simplă lipsă de educație elementară, gândindu-mă la părinții mei, care m-au învățat, de mic copil, să spun: "Sărut mâna!" sau "Mulțumesc!" ori de câte ori primeam ceva și care mă dojeneau când uitam să-mi exprim recunoștința. Se pare, însă, că nu numai aceasta este cauza.

Problema lipsei de recunoștință îmi revine în minte în fiecare an când ascult, la deniile din Săptămâna Patimilor, antifonul al 12-lea, cântat pe frumoasa melodie a lui Sabin Drăgoi: "Poporul meu, ce am făcut eu vouă? Și cu ce v-am supărat? Pe orbii voștri i-am luminat, pe cei leproși i-am curățat, pe bărbatul ce era în pat l-am îndreptat. Poporul meu, ce am făcut vouă și cu ce m-ați răsplătit? În loc de mană, cu fiere; în loc de apă, cu oțet; în loc să mă iubiți, pe cruce m-ați pironit". Ascultând această frumoasă cântare, mi-am amintit nu o dată că dintre cei zece leproși vindecați de Iisus Christos, doar unul s-a întors să dea slavă lui Dumnezeu și acela era samarinean (Luca, cap. 17, v. 12-19) și m-am întrebat, aproape fără să vreau, dacă, printre cei ce strigau lui Pilat "Răstignește-L, răstignește-L!" nu erau și o parte dintre cei nouă leproși curățați, care nu s-au întors să mulțumească Mântuitorului. Este posibil ca din mulțimea care cerea eliberarea lui Varava și răstignirea lui Iisus să fi făcut parte, în afară de cei nouă leproși și alți iudei pe care Mântuitorul îi vindecase de boli incurabile, prin puterea sa dumnezeiască.

Este posibil. Cel puțin așa sugerează frumoasa cântare de care am amintit. Cum s-ar putea explica logic această ciudată atitudine?

*Logic, cineva căruia Iisus i-a făcut un bine, lui, unei rude sau unui prieten al lui, ar fi trebuit să-I ia apărarea, să spună mulțimii, fariseilor, judecătorilor, lui Pilat cât bine a făcut Iisus. O asemenea atitudine ar fi fost plină de riscuri. Iisus fusese arestat și acum era judecat, iar reprezentanții puterii îl considerau vinovat și instigau mulțimea să-I ceară moartea. Se pare deci că o primă explicație ar fi aceea a **friicii de cei puternici**, din oportunism. Este un sentiment omenesc. Ne amintim că a apărut și la primii oameni: Adam și Eva, care după ce au săvârșit păcatul originar, s-au ascuns de frică.*

*Se pune însă întrebarea de ce nu s-au ascuns și cei cărora Iisus le făcuse un bine. Este de presupus că ei erau indeobște cunoscuți, deoarece Iisus făcea minunile în fața mulțimii, nu în ascuns. La Capernaum mulțimea era atât de mare, încât cei ce duceau pe targă un slăbănog au trebuit să strice acoperișul casei în care se afla Iisus pentru a aduce pe bolnav în fața Sa (Marcu, cap. 2, v. 4). Că, în general, cei ce erau în preajma lui Iisus erau cunoscuți, o dovedește și faptul că Petru a fost recunoscut de trei slugi ale lui Caiafa (Matei, cap. 26, v. 69-75). Se pare deci că nu este vorba de un simplu sentiment de frică. Cei cărora Iisus le făcuse bine L-ar fi putut urma pe drumul spre Golgota, să vadă dacă va fi condamnat la moarte și răstignit sau nu, cu speranța că nu vor fi recunoscuți de mulțime și că Binefăcătorul lor va scăpa cu viață până la urmă. Din păcate, în această categorie n-au intrat decât fecioara Maria, o parte din apostoli și un număr destul de mic de credincioși, care urmau tăcuți, cu lacrimi în ochi, convoiul ce se deplasa pe drumul spre Golgota. Majoritatea, și între aceștia erau desigur mulți cărora Iisus le făcuse numai bine, Îl batjocoreau, Îl scuipau, Îl pălmuiuau, Îl loveau... De ce? S-ar putea răspunde: **din oportunism**. Nu este bine să contrazici pe cei puternici, chiar dacă în sinea ta nu ești de acord cu ei; dimpotrivă, cu cât îți manifesti mai zgomotos acordul cu cei puternici, cu atât îți este mai bine.*

*Cine te mai poate acuza că ai fost vreodată admirator al lui Iisus, când te aude cum Îl batjocorești în văzul lumii? Cine ar putea să te acuze de nesinceritate? Ar trebui să aibă calități de psiholog ieșite din comun. Și dacă ar avea aceste calități, ar reuși să afle că ești nesincer? În cazul apostolului Petru poate că da, căci după ce a negat că-L cunoaște pe Iisus, a ieșit afară și a plâns cu amar. Nu însă și în cazul celor care L-au batjocorit pe Iisus. În cazul acesta devine necesară o a doua explicație. Nu mai este vorba nici de frică, nici de oportunism, ci de ceva mult mai grav, de o **transformare a sentimentului firesc de recunoștință în contrariul lui, în sentimentul morbid de ură, de ură de moarte.***

Această nefericită metamorfoză este o urmare a unui mare defect sufletesc: exacerbarea amorului propriu, convingerea că valoarea ta este superioară valorii semenilor tăi. În aceste condiții, atunci când cineva îți face un mare bine, ai senzația că între tine și persoana respectivă s-a creat o diferență în defavoarea ta, diferență care te obligă la o recunoștință ce vine în contradicție cu amorul tău propriu. De cele mai multe ori acela care ți-a făcut binele ar fi fost fericit să-i fi spus un simplu "Mulțumesc!" sau să nu-i fi spus nimic, dar tu, rănit în amorul tău propriu, încerci mai întâi să diminuezi importanța binelui pe care ți l-a făcut. Pentru că rațiunea îți spune că, totuși, binele pe care ți l-a făcut a fost important, începi să simți datoria recunoștinței ca pe o povară, care apasă greu pe umerii tăi și de care ai vrea să scapi cât mai repede.

Această imagine a recunoștinței ca o povară, ce te depășește și devine sursă a unor comportări maladive, mi-a sugerat titlul acestui articol.

Fenomenul are loc și în zilele noastre. Mai mulți prieteni mi-au spus că au mari neplăceri tocmai din partea celor cărora, în trecut, le-au făcut mult bine. De asemenea neplăceri nici eu n-am fost scutit. Este acesta un motiv de a nu mai face bine? Nicidecum! Dimpotrivă. Suntem datori să facem cât mai mult bine aproapelui nostru, fără a aștepta recunoștință și fără a uita că

atunci când alții ne fac nouă un bine, trebuie să considerăm recunoștința ca pe o datorie morală, care îl înalță pe cel ce o manifestă.

Întocmai cum umbra dă relief și perspectivă unui desen, modestia dă frumusețe morală celui ce o cultivă.

Un coleg îmi spunea odată că valoarea unui o este o fracție: la numărător este părerea altora despre el, iar la numitor este părerea lui despre el însuși. Cu cât semenii lui îl apreciază mai mult și cu cât este el mai modest, cu atât valoarea fracției, deci și a lui, este mai mare.

Avem nevoie de semenii noștri, de ajutorul lor, pentru care le datorăm recunoștință, așa cum avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu, pentru care îi datorăm rugăciuni de mulțumire și de laudă.

N. N. N.

Căldărușani

29 martie 1996